

anden i alle Ting, og du vil aldrig mere søge at skjule for mig, hvad der optager dine Tanker. Det lover du mig, Per!

„Herhjemme lever vi for Øjeblikket under et nyt Udbrud af teologisk Desperation og Forfølgelsessyge. Som jeg vistnok skrev til dig sidst, er Nathan nu vendt tilbage her til Landet, og det er, som om denne Begivenhed har vakt Panik i Præstelejren. Enhver Lejlighed benyttes i disse Dage til at tordne mod den ny Tid og dens Mænd. Endnu iafes læste jeg i „Berlingske Tidende“ et tre Spalter langt Referat af en Sørgetale, holdt af en eller anden Stiftsprovst ved en eller anden Konferensraadsbegravelse i Frue Kirke. Jeg kunde have Lyst til at sende dig Bladet. Sjelden har jeg læst noget saa oprørende dumt og arrogant. Naturligvis henflød den hellige Mand i Medlidenhedsgraad over „de ulykkelige“, der levede Livet uden Evighedshaab, og for hvem Døden kun var en Rædslens Port ud til det bundløse Intet. Og der var den sædvanlige, selvforherligende Henrykkelse over Troen, uden hvilket „Livet ikke var til at udholde“. Hvorfra veed han nu det? Mon han har prøvet det? Min gamle Halv-onkel Philip plejede at sige om sig selv, at han havde samme Tro som sin Kakkellovn, nemlig, at Livet var Flamme, Bulder og Os, og „der var ingenting ovenover Skorstenen“. Alligevel var han til sin høje Alderdom en meget lykkelig og ogsaa en lystig Mand. Da han laa paa sit Dødsleje og Lægen ikke rigtig kunde komme efter, hvad han fejlede, spøjte han dermed og sagde, at det ærgrede ham frygteligt, at han ikke engang kunde faa at vide, hvad han døde af. Og dette er langtfra noget enestaaende Eksempel. Baade i min egen Familie og mellem mine Bekendte har der været mange uden mindste religiøs Tro; og dog er de gaaet lige saa stolte og frejdige i Døden som nogen Stiftsprovst.

„Jeg tænker ofte paa, om de Kristnes overdrevne Angst for Døden, udsprungen som den vel er af Læren om en hinsidig Dom, ikke tillige bunder i den Omstændighed, at Kristendommen i Modsætning til andre betydende Religioner opstod og udvikledes i en Almue og tilmed i et forkuet Folk. Der bestaar dog vistnok en Forbindelse mellem Dødsfrygt og Trælleangst.